

Problemnotat – oppdatering av kost-nytteanalyse veg Osen-Jøssund

Innledning

Osen og Flatanger kommuner er bedt om å komme med en oppdatert kostnad-nytteanalyse for en vegforbindelse mellom Osen og Flatanger.

Dette notatet går gjennom Nord-Trøndelagsforsknings (NTFs) notat 2003:12 *Kyststamveg på Fosen – Utvikling av en funksjonell region* og Statens vegvesen (1996) *Fylkesveg mellom Osen og Jøssund i Flatanger kommune. Vurdering av kostnad og nytte* og ser på momenter som bør oppdateres/ev. gjøres en ny vurdering av når det gjelder kostnad og nytte, og tar for seg nye momenter, som ny næringsvirksomhet, som bør tillegges vekt i en kost-nytteanalyse.

Spørsmålet om trase for vegen blir også tatt opp som et eget punkt innledningsvis.

Oppdatering av kost-nytte

Spørsmålet om vegtrase

Den traseen som tidligere har vært mest aktuell for en vegforbindelse mellom Osen og Flatanger har vært fra Jøssund, via Skjellådalen til Osen. I forbindelse med aktuell næringsetablering i Svesfjorden (Saunesfjellet) kan det være aktuelt å se på en ny trase fra Levika til Osen. Dette vil ha konsekvenser for de kost-nytteanalyser som gjøres, og spørsmålet er om begge alternativer bør utredes videre, eller om tanken nå er å konsentrere seg om traseen mellom Levik-Osen.

Fordelen med å utarbeide en vurdering av begge alternativene er at man vil ha en større mulighet seinere dersom det ene alternativet faller bort. Ulempen er større arbeid/kostnader med å gjøre to kost-nytteanalyser.

Fordelene med traseen Levik-Osen vil være at det åpner for næringsetablering i Svesfjorden, og at det er en kortere trase for forbindelse mellom Sætervik og Osen. I tillegg kommer vegen lengre ut mot kysten, noe som vil kunne være attraktivt hvis man tenker på vegen som en turistveg/del av en samlet kystriksveg over Fosen. Ulempene vil være knyttet til at det muligens er en mer utfordrende trase, og at den vil gi en noe lengre vegforbindelse med Flatanger.

Fordelene med traseen Jøssund-Osen er at det gir en mest mulig direkte forbindelse til Flatanger, og at traseen delvis ligger i et "lett" terreng, noe som vil bidra til en mindre kostnadskrevende utbygging. Ulempen er blant annet knyttet til at man kommer i berøring med et vernet område i Skjellådalen, som man vil måtte få unntak fra/ev. må det vernede området justeres.

Statens vegvesen (1996) Fylkesveg mellom Osen og Jøssund i Flatanger kommune.

Vurdering av kostnad og nytte

Statens vegvesen har gjort vurderinger av kostnader knyttet til valg av *vegstandard og vegtrase*. Det forutsettes at en oppdatering av disse forholdene til dagens kostnadsnivå vil gjennomføres av Statens vegvesen. Dersom man velger traseen mellom Levik og Osen vil dette gjøre det nødvendig med nye utredninger/vurderinger av kostnader og trasevalg.

Urørt natur og fornminner: Statens vegvesen har forelagt traseen Jøssund-Osen for Fylkesmannens naturvernabdeling, og de anslår at vegen vil gjøre inngrep i INON-områder. Sør-Trøndelag fylkeskommunes kulturminneavdeling viser til at det er fornminner i området, men at det ikke er foretatt detaljerte undersøkelser av dette langs traseen, slik at det vil være nødvendig med en nærmere utredning av dette.

Ovennevnte vil fortsatt være aktuelle problemstillinger for traseen Jøssund-Osen. For traseen Levik-Osen vil det være nødvendig å se på dette på nytt, men det er vel de samme problemstillingene som gjør seg gjeldende når det gjelder INON-områder.

Nytte: Statens vegvesen har vurdert vegen ut fra reduserte kjøretøy- og tidskostnader for trafikk mellom Jøssund og Osen. Innspart km er anslått til 80. De anslår at en ÅDT=50 synes høyt for denne vegen, og beregner en årlig netto innsparing på 3,4 mill.kr.

Gitt ny trase Levik-Osen vil det gi grunnlag for nye beregninger av innsparte kilometer, i alle fall for reiser innad i Osen (mellom Sætervik og Osen). For reiser mellom Flatanger og Osen vil det muligens bli noen flere kilometer. Det er grunn til å tro at en vegtrase helt ut mot kysten kan gi en større ÅDT pga at traseen vil være attraktiv for turister.

NTF-notat 2003:12 Kyststamveg på Fosen – Utvikling av en funksjonell region

Fokus i notatet er på samfunnsøkonomiske nyttegevinster. Kostnader ved vegbygging og vedlikehold har ikke vært tema i notatet.

Som *hovedpunkter* i notatet trekkes fram

- Bedring av vegforbindelsen mellom kommunesenteret Osen og Sætervik i Osen kommune
- Stamveg langs kysten helt fra sør på Fosen
- Reduserte kostnader knyttet til pendling, reiser i arbeid, lokale servicereiser og godstransport
- Årlig nyttegevinst antas å ligge på mellom 6-8 mill.kr. på kort sikt.
- ÅDT er beregnet totalt til 57, altså en økning i forhold til Statens vegvesens beregninger i 1996.

Gevinstene er oppsummert i følgende tabell som beskriver ÅDT og nytte i kroner:

Reiseformål	ÅDT Strand-Jøssund*)	Nytte i 1000 kr Strand-Jøssund*)
Nasjonalt reiseliv	5	437
Regionalt reiseliv	6	525
Pendling	29	2576
Lokal service	12	971
Reiser i arbeid	3	312
Godstransport	2	402
Busstransport	-	60
Sum privat sektor	-	5282
Sum offentlig sektor	-	1850
Sum offentlig/privat	57	7132

Beregningene er gjort ut fra en antakelse på besparelse på reiser på i gjennomsnitt 50 km per reise over Strand-Jøssund, kostnader per km med bil kr 3, 11 kr per km for godstransport, verdi per time er kr 162 for reiser i arbeid, kr 112 for reiser til og fra arbeid (pendling), kr 43 for øvrige reiser.

*) NTF bruker konsekvent benevnelsen "Strand" om vegens mål, og i referanser til deres beregninger brukes derfor samme benevnelse, da det pt ikke er klart om beregninger på antall kilometer etc. er beregnet fram til Strand eller til Osen sentrum.

Usikkerhet i konsekvens-/mulighetsanalysen

Det er grunn til å merke seg at NTF sier at beregningene i stor grad er basert på dagens befolknings- og næringslivsstruktur. Det anføres at i den grad vegprosjektet bidrar til å utløse større satsinger innen reiseliv eller andre næringer, kan anslagene være for lave. Etablering av en eller flere større bedrifter kan ha betydelig effekt på denne typen beregninger, spesielt siden det er relativt lavt befolkningsgrunnlag i kommunene. Dette er et nytt prosjekt som medfører en så stor endring fra dagens situasjon, noe som gjør det vanskelig å komme med sikre anslag, da for eksempel nye næringsetableringer som følge av en veg vil kunne gi store utslag.

Befolkning og næringsliv

Per 1.1. 2003 bodde det 1244 personer i Flatanger kommune og 1097 personer i Osen kommune. Per 1.1.2010 er de samme tallene henholdsvis 1104 og 1033. For fordeling på alder, se vedlegg.

NTF gjennomgår andel sysselsatte etter bosted og næring, og etter arbeidssted og næring. De viser at primærnæringer og næringsmiddelindustri er betydelig overrepresentert i Osen og Flatanger. Den samme tendensen gjør seg gjeldende i tall for 2008 (for detaljer, se vedlegg). Tendensen er den samme når det gjelder utpendling – både Osen og Flatanger er utpendlingsområder.

NTF sier at det generelt har vært lønnsomhetsproblemer og avtakende sysselsetting innen primærnæringer og tradisjonell industri, og at Osen og Flatanger kommuner er områder hvor en betydelig del av det private næringslivet er sterkt knyttet til disse næringene. Fiskeoppdrett har tidligere bidratt til å bremse sysselsettingsnedgangen i de to kommunene. NTF anfører at det er et sterkt behov for satsing på eksisterende og nye næringer innen havbruk, niskeproduksjon av mat, og turisme for å opprettholde og øke bosettingen.

Effekter av infrastrukturtiltaket ny veg Osen-Jøssund

Generelt sier NTF at det er vanskelig å sammenligne med eksisterende vegforbindelser, fordi en veg Osen-Jøssund vil innebære en så stor endring fra dagens situasjon.

Vi ser ingen grunn til å gå inn i de detaljerte beregningene som NTF har gjort knyttet til anslag på ÅDT for en ny veg, annet enn å si at de synes rimelige, og at disse bør legges til grunn for videre vurdering av kostnader og nytte knyttet til en ny veg. Vi vil påpeke flere mulige endringer som gjør at ÅDT på noen områder kan tenkes å burde oppgraderes, dette gjelder følgende:

Nye momenter som kan trekkes inn i en kost-nytteanalyse

Etablering av ny næringsvirksomhet i Svesfjorden: Pukkverk

Norwegian Minerals AS arbeider med å etablere en bedrift som skal ta ut stein og produsere pukk for eksport, blant annet fra Saunesfjellet i Osen. Nøkkeltall for prosjektet på Saunesfjellet er i følge Korskhamman næringspark, som arbeider med utredningen av prosjektet, følgende:

- 300 mill tonn stein (løs masse)
- Ca 20 arbeidsplasser
- Forventet eksportert ca 2-4 mill tonn per år
- Eksportverdi per i dag: 8 dollar per tonn
- Se for øvrig www.norwegianminerals.no

Mulige konsekvenser i forhold til veg Osen-Jøssund:

- Vegtrase Levik-Osen
- Økning i antall arbeidsreiser og pendling
- Samfunnsøkonomisk nytte av veg økes betraktelig, gitt produksjon i pukkverket, flere lokale arbeidsplasser, skatteinntekter, økt omsetning for lokale servicebedrifter etc.

Oppdrettsvirksomhet i Osen

Det er per i dag flere aktuelle muligheter for ny oppdrettsvirksomhet i Osen kommune. Bjørøya Fiskeoppdrett AS i Flatanger har søkt om nye lokaliteter i Osen kommune (Raudøya). Dersom denne etableres, kan det være mulig å utnytte en ny vegforbindelse både for arbeidsreiser og frakt av fisk.

Det er søkt om nye oppdrettskonsesjoner i Osen kommune (Osen Havbruk AS) (klagesak på konsesjonsvedtak avgjøres våren 2010). Dersom konsesjonene realiseres vil det bli lakseslakteri på Sandviksberget i Osen kommune, og det er grunn til å tro at denne etableringen kan medføre behov for å trekke til seg ny arbeidskraft utenfra.

Mulige konsekvenser i forhold til veg Osen-Jøssund:

- Økning i antall arbeidsreiser og pendling

Muligheter for interkommunalt samarbeid mellom Osen og Flatanger kommuner

Muligheter for interkommunalt samarbeid er også trukket inn i NTFs analyse. Men noen nye momenter kan likevel nevnes i forbindelse med spørsmålet om interkommunalt samarbeid.

Per i dag er Osen kommune i en prosess for å vurdere en endring av fylkesgrensa slik at Osen kommune blir en del av Nord-Trøndelag fylke. Dersom så skjer, er det naturlig å se på mulige samarbeidsløsninger i Nord-Trøndelag. Her vil et økt samarbeid med Flatanger kommune aktualiseres ved etablering av ny veg.

Det er generelt grunn til å tro at interkommunale samarbeidsløsninger i større grad vil være nødvendige for å opprettholde et godt kommunalt tjenestetilbud i årene som kommer. Blant

annet er den bebudete samhandlingsreformen innen helsesektoren et område som gjør at samarbeid mellom kommuner i stadig større grad blir nødvendig. Dette er noe som i så tilfelle kan øke trafikken på en ny vegforbindelse, blant annet når det gjelder arbeidsreiser.

Mulige konsekvenser i forhold til veg Osen-Jøssund:

- Økning i antall arbeidsreiser

Økt grad av turisme de senere år

NTF trekker fram mulighetene for økt turisme som følge av en ny veg, både lokalt og når det gjelder mulighet for trafikk over hele Fosen ("Kyststamveg"). I tillegg til de muligheter som er trukket fram fra NTF kan det nevnes at Osen, Flatanger, Namdalseid og Roan kommuner gjennomførte et prosjekt for å se på mulighetene for samhandling innen turistfeltet i vår region (Høgskolen i Nord-Trøndelag 2007: 83). Arbeidet startet med en ide om å legge en løype i området med ulike pakker for turistene. En av de store utfordringene i den sammenheng var sjølsagt at det manglet en veiforbindelse mellom kommunene som kunne legge grunnlaget for en slik rundtur (som for eksempel Den gylne omveg på Inderøya).

Det er derfor grunn til å tro at en ny veg kan realisere helt andre muligheter for samarbeid innen reiselivet enn hva vi har sett per i dag. I tillegg blir turisme generelt et stadig viktigere næringsområde i kommunene.

Samtidig er ikke turisttrafikken jamn over hele året, slik at det ikke vil gi de helt store utslagene hvis vi skal se på en mulig økning i ÅDT som følge av en ny veg.

Mulige konsekvenser for veg Osen-Jøssund:

- En viss økning i reiser i forbindelse med regionalt reiseliv

Kraftlinje Sørmarkfjellet

Dersom det etableres et vindkraftanlegg på Sørmarkfjellet (mellom Osen og Flatanger kommuner) vil dette gjøre det nødvendig med en linjetrase som kan ligge i tilknytning til en aktuell vegtrase Osen-Jøssund. Det kan kanskje være mulig med visse synergieffekter på deler av traseen for vegen. Sarepta Energi AS har uttalt overfor Osen kommune at det kan være aktuelt å være med på en prosjektering og planlegging av en vegtrase dersom vindkraftanlegget realiseres.

Andre momenter

NTF anfører at de har lagt til grunn dagens befolknings- og næringsstruktur, og at i tilfelle det som følge av en vegetablering kommer nye næringer og for eksempel økt turisme, kan deres anslag være for lave. På den annen side er det arbeidsreiser og pendling som teller mest i de beregningene som er gjort. Siden det har vært en viss befolkningsnedgang i kommunene, er det et spørsmål om det gjør at ÅDT for pendling og arbeidsreiser i utgangspunktet burde nedjusteres noe. Osen har en nedgang i totalt antall sysselsatte i perioden 2003-2008 på 16 personer, mens Flatanger har en økning på 4 personer, så på tross av en viss nedgang i folketallet i perioden er ikke sammenhengen når det gjelder antall sysselsatte entydig.

Litteratur:

Høgskolen i Nord-Trøndelag: Utredning 2007: 83 *Havlandet – Et destinasjonsutviklingsprosjekt mellom kommunene Roan, Osen, Flatanger og Namdalseid*

NTF-notat 2003:12 *Kyststamveg på Fosen – Utvikling av en funksjonell region*

Statens vegvesen (1996) *Fylkesveg mellom Osen og Jøssund i Flatanger kommune. Vurdering av kostnad og nytte*

Kilder:

Korskhamman næringspark, ved Sigrid Helene Hanssen

Statistisk sentralbyrå: www.statistikkbanken.no

Vedlegg

	I alt	Alder											
Kommune		0	1 til 4	5	6 til 12	13-15	16-19	20-39	40-54	55-66	67-79	80-89	90-
1633 Osen	1 033	13	51	9	73	40	52	189	200	186	135	66	19
1749 Flatanger	1 104	5	30	15	99	57	68	188	244	189	134	63	12

Sysselsatte per 4. kvartal, etter næring og bosted			
		2003	2008
		Sysselsatte	Sysselsatte
1633 Osen	00-99 I alt, alle næringer	527	511
	01-05 Jordbruk, skogbruk og fiske	129	95
	10-45 Sekundærnæringer	97	83
	50-74 Tjenesteytende næringer	111	127
	75 Off.adm. og forsvar, sosialforsikr.	33	36
	80 Undervisning	54	46
	85 Helse- og sosialtjenester	94	110
	90-99 Andre sosiale og personlige tjenester	6	13
	00 Uoppgitt	3	1
1749 Flatanger	00-99 I alt, alle næringer	561	565
	01-05 Jordbruk, skogbruk og fiske	102	117
	10-45 Sekundærnæringer	130	103
	50-74 Tjenesteytende næringer	102	126
	75 Off.adm. og forsvar, sosialforsikr.	93	42
	80 Undervisning	11	45
	85 Helse- og sosialtjenester	97	104
	90-99 Andre sosiale og personlige tjenester	23	21
	00 Uoppgitt	3	7

Merknad til tabellen:

Fra 2006 ble aldersgrensen for å bli regnet som sysselsatte senket fra 16 til 15 år, i tråd med internasjonale anbefalinger. Samtidig ble aldersdefinisjonen endret fra alder ved utgangen av året til alder ved utgangen av referansetidspunktet. Det er laget nye tall for 2005 etter samme definisjon, mens årgangene før følger gammel definisjon av alder.

Sysselsatte per 4. kvartal, etter næring, bosted og arbeidssted					

		2003		2008	
		Bosted	Arbeidssted	Bosted	Arbeidssted
1633 Osen	00-99 I alt, alle næringer	527	425	511	440
	01-05 Jordbruk, skogbruk og fiske	129	113	95	80
	10-45 Sekundærnæringer	97	58	83	56
	50-74 Tjenesteytende næringer	111	81	127	118
	75 Off.adm. og forsvar, sosialforsikr.	33	31	36	32
	80 Undervisning	54	50	46	47
	85 Helse- og sosialtjenester	94	83	110	100
	90-99 Andre sosiale og personlige tjenester	6	6	13	6
	00 Uoppgitt	3	3	1	1
1749 Flatanger	00-99 I alt, alle næringer	561	436	565	458
	01-05 Jordbruk, skogbruk og fiske	102	94	117	84
	10-45 Sekundærnæringer	130	76	103	79
	50-74 Tjenesteytende næringer	102	72	126	106
	75 Off.adm. og forsvar, sosialforsikr.	93	91	42	35
	80 Undervisning	11	3	45	38
	85 Helse- og sosialtjenester	97	89	104	104
	90-99 Andre sosiale og personlige tjenester	23	9	21	5
	00 Uoppgitt	3	2	7	7